

I když ve Švýcarsku existovala řada československých spolků již před rokem 1968 (založeny byly tyto spolky většinou českými a slovenskými řemeslníky, kteří přišli za prací do Švýcarska ještě před první světovou válkou), přesto lze říci, že teprve exilová a emigrační vlna po roce 1968 zavdala příčinu ke vzniku bohatého československého spolkového života. Tyto spolky se od sebe lišily jednak zájmovým zaměřením (např. jednoty sokolské), jednak geografickým umístěním (spolky v německé resp. francouzské části Švýcarska). V současné době existují ve Švýcarsku tyto československé (stále takto označované), resp. české a slovenské spolky (v závorce je uveden rok jejich založení, ostatní spolky byly založeny až po roce 1968):

Beseda Slovan Ženeva (1901), Beseda Svatopluk Čech (1910), Československé sdružení Fribourg, Československý Skaut, Česko-slovensko-švýcarská zdravotnická společnost, Domov Basilej (1911), Klub Jana Palacha a Jana Zajíce, Lvíčata Lausanne, Západoevropská pobočka Konfederace politických vězňů, Slovenský klub vo Švajčarsku a sokolské jednoty, sdružené v župě Švýcarské (Baden, Basilej, Bern, Curych, Lucern, Solothurn, St. Gallen a Winterthur).

Všechny tyto spolky (s výjimkou Sokola Solothurn) jsou sdruženy ve ***Svazu spolků Čechů a Slováků ve Švýcarsku***, přičemž je nutno zmínit, že i tato vrcholová organizace má letitou tradici - založena byla totiž na popud TGM při jeho návštěvě Švýcarska 1915 v Curychu a Ženevě a tvořily ji původně pouze tři shora uvedené spolky, obě Besedy a basilejský Domov. Příliv exulantů po roce 1968 znamenal vedle zakládání spolků nových i celkové oživení činnosti Svazu spolků, přičemž hlavní činnost byla zaměřena nejprve na pomoc nově přichozím. Typickým projevem této činnosti bylo založení ***časopisu Zpravodaj*** (první ještě cyklostylované číslo vyšlo již koncem roku 1968), který se z počátku věnoval hlavně existenčním otázkám nových emigrantů (práce, byty, pojištění atd.). Dnes se tento časopis věnuje rozboru a komentování situace v našich obou republikách, přináší zprávy o činnosti spolků a uveřejňuje inseráty českých, slovenských i švýcarských firem. Vedle Zpravodaje je na Svaz spolků navázána ještě druhá organizace a to Masarykův fond, který také byl založen již během první světové války (první předsedkyní byla pí. Alice Masaryková-Revilliodová) a jehož jediným účelem bylo poskytování pomoci našim krajanům, kteří se ocitli v existenční nouzi. Obě tyto organizace jsou pod názvem „***Účelová zařízení Svazu***“ samostatnou součástí Svazu spolků. V současné době Svaz spolků sdružuje 18 spolků s celkovým počtem členů ca. 1100. Jeho předsedou je ***ing. Josef Dvořáček***, současným redaktorem Zpravodaje je ***dr. Andrej Hrico*** a současným předsedou Masarykova fondu je ***dr. Dušan Šimko***.

Až na malé výjimky (pravidelná setkání u Husova kamene v Kostnici) soustřeďuje se dnes činnost Svazu v jednotlivých spolcích a Svaz nad těmito podniky pouze přebírá záštitu a činnost spolků koordinuje. Tato koordinační činnost nabývá na důležitosti při organizování sbírek (pomoc disidentům a signatářům Charty 77, pomoc republikám po sametové revoluci, při povodních, uragán v Tatrách atd.) nebo při organizování větších podniků (vzpomínkové večery na „desítková“ výročí okupace za účasti jak našich diplomatických zástupců, tak zástupců švýcarské vlády), jak to bude ještě zmíněno později.

Činnost spolků je vzhledem k poměrně malé členské základně až překvapivě bohatá a podrobný popis by přesahoval rámec tohoto referátu. Co se týče činnosti spolků, i zde nacházíme jak paralely, tak specifika. Společnou činností většiny spolků jsou vzpomínkové večery na paměť významných i smutných dat naší historie, jako např. 7.březen, 28. říjen, ale i 21.srpen, takže tuto činnost nebudu dále u jednotlivých spolků uvádět (s výjimkou Besedy Sv.Čecha, která zorganizovala již přes 100 vzpomínkových večerů, většinou pod záštitou Svazu spolků). Specifika jsou dána převládajícím zaměřením některých spolků (Klub J. Palacha a J. Zajíce, nebo sokolské jednoty).

Beseda Slovan Ženeva - starý spolek, patří dnes k nejinitiativnějším spolkům ve Švýcarsku. Z iniciativy spolku byla přejmenována ulice v blízkosti sídla OSN v Ženevě na ulici T.G.Masaryka. V roce 1988 dal u příležitosti setkání vedoucích politiků Reagana a Gorbačova vylepit v Ženevě plakáty, ve kterých se snažil seznámit švýcarskou veřejnost s opresivní politikou tehdejšího Sovětského svazu. Po sametové revoluci věnoval na vlastní náklady Karlově universitě bustu Milady Horákové, tato busta je umístěna v aule KU (autorkou busty je sochařka V.Růžičková-Bejrová). Vedoucími pracovníky spolku jsou **dr. O. Černý, dr. F. Chládek a ing. J. Havelka**. Dr. Černý spolu s I. Dubovickým je otcem pravidelných Týdnů zahraničních Čechů v Praze na půdě Karlovy university a byl za činnost pro republiku několikrát vyznamenán.

Beseda Svatopluk Čech - vznikla 4 roky po smrti uctívaného básníka, většina podniků je pořádána společně se Sokolem Curych. Kolem roku 1970 založili Českou doplňovací školu, první ředitelkou byla pí. Valerie Machulková. Ve spolupráci se Skautem se zasloužila Beseda o vznik taneční skupiny mladých Folklor 75. Na pravidelné oslavy 7. března (TGM) a 28. října zvou i přední představitele České republiky (např. presidenta V. Klause, Ivana Medka, Pavla Tigrida, dr. Moserovou a samozřejmě i členy Stálé komise Senátu pro krajany a podvýboru pro krajany Poslanecké sněmovny.). Do dneška uspořádala Beseda přes 100 podobných akcí. Z jejich iniciativy byla také zasazena v Curychu lípa jako výraz vděčnosti čs. emigrace za vstřícné přijetí švýcarskými úřady a veřejností. Po roce 1989 navázala Beseda čilé styky s ČR, hlavně zásluhou zemřelého **J. Nápravníka**. Dnešním předsedou je **J. Kraus**.

Československý Skaut v exilu - Čeští a slovenští skauti byli organizováni ve Švýcarské oblasti českého a slovenského exilového skautingu (br. K. Kukal byl vůdcem této oblasti, po sametové revoluci vyznamenán pres.Havlem Řádem za statečnost v boji za spoluúčast na nevydařeném útěku z slavkovského komunistického koncentračního tábora). Od začátku exilu organizovali celoroční činnost, vrcholící skautskými letními tábory, které jsou dnes soustředěny do obce Valendas (překřtěná na „Válendu“) na Horním Rýnu (kanton Graubünden). Zúčastňovali se také celosvětových Jamboree (např. v Kanadě nebo Norsku), i když pouze jako hosté švýcarských skautů (Pfadfinder). Vedoucími činiteli švýcarského skautingu byli **K. Kukal a D. Seidlová**.

Česko-slovensko-švýcarská zdravotnická společnost - byla založena po sametové revoluci a věnovala se výhradně pomoci a zdravotnické osvětě zaměřené na obě naše republiky. Těžištěm činnosti byla HIV/Aids prevence (drogy, Pervitin, kondomy) na místě - s proslulým červeným Cadillacem navštěvovali rekreační střediska, učiliště, střední školy a předávali švýcarské zkušenosti. Organizovali desítky stáží praktických lékařů ve Švýcarsku za podpory švýcarského ministerstva zahraničí (EDA) v rámci „Hilfe den Staaten des ehemaligen Ostblocks“. Pomáhali při zavádění automatů na kondomy, telefonních poradenských linek, preventivní stomatologie na všech univerzitách, při rozvoji organizací domácí péče (podle švýcarské organizace SPITEX), seznamovali s novými poznatky v oboru sonografie a pomáhali při shánění odpovídajících přístrojů. Organizovali symposia v Poděbradech a Časté Papierničce za účasti švýcarských odborníků. Vůdčími osobnostmi organizace byli **dr. M. Čierný, dr. Jan Tůma, dr. P. Gordon a dr. S. Němečková**.

Domov Basilej - Starý spolek, pořádá promítání českých filmů (aparaturu zapůjčuje i jiným spolkům, např. Sokol Bern) a přednášky (spolu se švýcarskou pobočkou SVU, významnými přednáškami byly např. přednášky pí. Dr. Würsch o islámu, Jána Langoše o Ústavu památi národa, režisérů J. Menzela a J. Jakubiska o filmové tvorbě, L. Frýborta, Kristiny Vlachové, Ivana Vyskočila, Jaromíra Hanzlíka atd.). Pravidelně 1x ročně pořádá odpoledne (až večery) s moravskou cymbálovou muzikou (Čechovci), většinou v Muttenzi poblíže Basileje. Určitou specialitou spolku se stal prodej kraslic o Velikonocích: Poprvé byl uspořádán již 1990 a výtěžek akce byl určen pro Občanské Forum a Veřejnost proti násilí (OF a VPN), z výtěžku

byla nakoupena 3 použitá poštovní auta. 1991 byl výtěžek směřován na Výbor dobré vůle (založila Olga Havlová) v Praze a od r. 1992 do 1999 po konzultaci s nimi na vybrané projekty (dětské domovy Karlovy Vary, Tornala), asylové domy („Tagesheim“ v Plzni a Letovicích), pečovatelské domy (Nova Baňa) atd. Celá akce skončila v roce 2000. Spolek pravidelně podporuje Libri prohibiti J.Gruntoráda. Současným předsedou spolku je **Z. Vávra** a redaktorem pravidelně vydávaného Bulletinu spolku je **J. Zadrobílek**.

Klub Jana Palacha a Jana Zajíce - pořádá každoročně vzpomínkové večery na zoufalé sebeobětování těchto studentů. Nejzáslušnějším činem spolku je ovšem postavení plastiky J.Palacha ve Vevey, hlavně díky neobyčejné angažovanosti švýcarské občanky Dr.M.Cuendet, velké přítelkyně Čechů a Slováků ve Švýcarsku, která se postarala o pronájem pozemku, na kterém je plastika umístěna (exponované místo na břehu Ženevského jezera), o výrobu plastiky, její převoz, umístění atd. Plastika je dílem českého sochaře Milana Knoblocha, známého tvůrce medailí (např. B. Smetany, A. Dvořáka, B. Martinů a G. Mahlera, vytvořil více než 360 medailí, z jeho plastik budiž uvedeny alespoň bysty W.A.Mozarta a J.K.Tyla ve Stavovském divadle v Praze). Spolek pořádá každoročně u této plastiky vzpomínková odpoledne za účasti zástupců českého velvyslanectví v Bernu, politiků z České republiky a zástupců Svazu spolků. Duší spolku je jeho předsedkyně **dr. Marie Nenadállová**.

Sokolská župa Švýcarská - zastřešuje jednotlivé jednoty, které jsou ovšem hlavními nositelkami celé sokolské činnosti. Beze sporu nejdůležitějším počinem Sokola ve Švýcarsku bylo uspořádání **dvou sletů (1976 a 1986) Ústředí čs. Sokolstva v zahraničí**, kterých se zúčastnili cvičenci a cvičenky ze všech tehdy existujících žup Západoevropské, Švýcarské, Vídeňské, Kanadské a Australské. Slety se konaly v Curychu a na **jednotě Curych** ležela také hlavní organizační tíha. Již tradičně byl v sokolských jednotách pěstován nářaďový tělocvik, přičemž vyvrcholením této činnosti byly pravidelné nářaďové závody mezi jednotami Mnichov, **Basilej** a jednotami župy Vídeňské podle systému, který zavedli manželé Svobodovi z jednoty Mnichov. Zkrátka v sokolské činnosti ale nepřišly ani sporty, ze kterých největší obliby dosáhl volejbal. Na tomto poli je nutno uvést alespoň dva turnaje, které se v sokolské činnosti již „zabydly“; je to jednak turnaj jednoty **Lucern**, na který jsou zvána vybraná družstva z České republiky i ze Švýcarska (družstva mužů, žen a juniorská) a který se vyznačuje pozoruhodnou úrovní, jednak turnaj jednoty **Basilej**, který je turnajem smíšených družstev (3 muži a 3 ženy), má za sebou pozoruhodnou tradici (již více než 20 ročníků!), je obesilán sokolskými družstvy z Čech a Mnichova a probíhá samozřejmě na nižší úrovni, než je tomu u turnaje lucernského.

Sokol Lucern je dnes asi nejčilejší jednotou župy Švýcarské. Vedle již zmíněného volejbalového turnaje pořádá pravidelně Mikulášské pro děti, sjíždění řeky Reuss, výlety atd. Manželé Jordanovi z této jednoty jsou duší sokolské činnosti v župě Švýcarské - **br. Georg Jordan** je starostou župy (a starostou jednoty), manželka **Beatrix Jordan** je náčelnicí. S jejich jmény jsou spojeny **dětské tábory** v rakouském Bürserbergu, **nácvičné** za účasti cvičitelů z ČOS, organizace **vzpomínkových slavností** v rakouském **Oetzu** (zde zahynul Miroslav Tyrš, v organizaci se střídá župa Švýcarská se župou Vídeňskou a jednotou Mnichov) a mnoho jiného. Ale i jiné jednoty se činí. Na prvním místě nutno uvést jednotu **Baden** (starosta **V. Günter**), která proslula pořádáním oblíbených **plesů** (až 800 účastníků!!) a velkorýsých **zájezdů** (např. Itálie, Španělsko). Dále už jen krátce: **jednota St. Gallen** pořádá každoročně výlety „Po stopách M.Tyrše“ (jako vzpomínku na jeho léčebný pobyt v blízkém Waidu) a v řadách **Sokola Solothurn** nalezneme sestru **Evu Svobodovou**, redaktorku čtvrtletníku „**Župní zprávy župy Švýcarské**“.

Je více než samozřejmé, že jak Svaz spolků, tak i jednotlivé spolky se okamžitě po sametové revoluci zapojily do **pomoci našim republikám**, přičemž tato pomoc neskončila v roce 1989, ale pokračovala i příštích letech, hlavně pak při řadě přírodních katastrof (povodně). Je

zajímavé, že tyto pomocné akce vycházely nejenom ze spolků, ale i od jednotlivců, resp. od sdružení, která se spontánně k tomuto účelu vytvořila. Bohužel není tato pomoc dosud dostatečně zmapována; rychlá spontánní pomoc byla důležitější než její účetnické vyhodnocení. Bude tedy následující výčet neúplný (řada akcí byla již zmíněna v odstavci, věnovanému jednotlivým spolkům, např. **Zdravotnická společnost**) a místy nepřesný, ale toto vše stojí v pozadí před hlavní výpovědí, že totiž švýcarský exil na svoji vlast nezapomněl a snažil se jí pomoci ze všech svých skromných sil.

OF Schweiz (Rudolf Němeček, Dana Seidlová, Svatopluk Karásek), založeno hned v prosinci 1989 s pobočkami po celém Švýcarsku (Bern, Winterthur), jedním z ručitelů byl např. mistr R. Kubelík. Rozeslali přes 7000 výzev, celkový výtěžek sbírek ca.120.000 SFr. Adresáty pomoci bylo OF a VPN, zaslány byly ofsetové tiskárny, auta (Ford Transit) atd. **Hanuš Holzer** (pozdější honorární konsul ČR v Basileji) zařídil díky svým stykům bezplatný převod **5 osobních aut** pro potřeby OF v Praze. Stojí také za vstupem Volkswagenu do mladoboleslavské automobilky.

V Basileji vznikla skupina **Aktion freie Tschechoslowakei (pí. M. Hüppi)**, na jejíž konto lze uvést 7 velkých kopírovacích přístrojů, 5 offsetových tiskáren, 3 telefaxy, 2 kompjútry s tiskárnami a jiné, v celkové hodnotě přes **20.000 SFr**. Adresáty pomoci bylo Občanské Forum a VPN.

Českoslovenští praktikanti ve Švýcarsku (iniciátor a vedoucí projektu byl ing. Josef Dvořáček). Projekt probíhal za podpory švýcarské vlády v létech 1991-1995 a zúčastnilo se ho po 100 praktikantů z České a Slovenské republiky. Praktikanti pracovali ve svých oborech min. 4 a max. 18 měsíců, jejich plat byl min. 3.000 SFr a umístění byli ve 140 firmách ve 14 kantonech. Celkový výdělek praktikantů činil více než **8 mil.SFr**.

Asociace Olgý Havlové spolupracovala s Výborem dobré vůle v ČR a soustředila svou pomoc na postižené (hodinky a globusy pro slepce, pomoc Ústavům soc. péče), invalidní vozíky, berle, pobyty astmatických dětí ve Švýcarsku.

Sokolská župa Švýcarská se soustředila na pomoc obnovené ČOS, obsahem pomoci byly hlavně reprodukční přístroje a offsetové tiskárny. Při povodních směřovala pomoc do TJ Sokol Blatná.

Při záplavách 1997 organisoval **Svaz spolků** sbírky na pomoc postiženým, celkový výtěžek sbírek přesáhl **2 mil. Kč**.

Domov Basilej uspořádal po povodních 1992 sbírku, která vynesla více než 12.000 SFr. Pomoc byla směřována pro povodněmi poškozený starobinec v Č.Budějovicích.

Nadace Proudý (Alles im Fluss, pí. Marta Neracher z Curychu) vznikla spontánně po povodních 1992 a směřovala svou pomoc na obnovu povodněmi silně postižené pražské čtvrti Karlín, hlavně tamních škol. Uspořádala za tím účelem benefiční koncert v curyšském kostele Neumünster pod záštitou presidenta republiky Václava Havla. Výtěžek koncertu, prodej nahrávky a peněžní sbírky vynesly celkově **70.000S Fr**.

Beseda Slovan Ženeva přispěla na opravu švédského mostu pro chodce (historická památka) v obci Dobřív u Plzně částkou **10.000 SFr**.

MUDr.Eva Rumlová (čestná občanka města Nymburk) darovala v roce 1993 Českému Junáku v Nymburku dům se zahradou o výměře ca. 3000m². Vila slouží k pořádání kursů, seminářů, konají se zde také zasedání Ústřední rady Junáka.

Dr. B. Schreiber věnoval svou sbírku skla Muzeu Šumavy v Kašperských horách, kde jeho sbírka perfektně doplnila sbírky již stávající. Jeho ušlechtilý čin ocenila i řada senátorů a členů Rady Plzeňského kraje.

Je pro nás jistě velkým zadostiučiněním, že tato práce pro republiku byla i v naší vlasti oceněna řadou vyznamenání. Byli to (v chronologickém výčtu):

dr. Karel Hrubý (Řád TGM II. třídy, 1996), *1923 v Plzni, jako člen čs.soc.dem. strany zatčen 1955 a odsouzen na 10 let. Byl po 20 let (do roku 2002) předsedou švýcarské pobočky

SVÚ a dlouholetým vydavatelem čtvrtletníku „Proměny“. Spoluzakladatel čs. soc. dem. strany v exilu, jejímž se stal posléze předsedou.

prof. J. M. Lochman (Řád TGM III. třídy, 1998) *1922 Nové Město nad Metují, †2004 v Basileji. Evangelický theolog a filosof, žák významných filosofů K.Bartha a K.Jasperse. Pracoval v exekutivě Světové rady církví, od roku 1967 profesor na katedře systematické teologie basilejské university. Čestné doktoráty universit v Aberdeenu (1973) a St.Andrews. Rektor basilejské university od roku 1982, 2 období za sebou.

MUDr. M. Cuendet (Medaile Za zásluhy I.stupně, stříbrná medaile Karlovy university 1998), *1918, †2004 ve Vevey. Ujala se exulantů po roce 1968, založila v Lausanne česko-švýcarský spolek, ze kterého vznikl později spolek Lvíčata. Stojí za myšlenkou pomníku J.Palacha ve Vevey, který po všech stránkách zajistila. Po roce 1989 organizovala sbírku na lékařské přístroje a léky (hodnota 0.5 mil. SFr).

Svaz spolků ve Švýcarsku (Gratias agit, 1998). Vyznamenán za dlouholetou činnost ve prospěch švýcarských exulantů a později za organizování pomoci našim republikám.

JUDr. J. Strnad (Medaile Za zásluhy I.stupně, 1998), *1918 Vysoké Mýto, †2000 Obstalden CH. Vězněn 3 roky v koncentračním táboře Dachau a po roce 1948 persekčován komunisty, emigroval v roce 1950. Pracoval 15 let jako redaktor rozhlasu Svobodná Evropa, od roku 1956 redigoval měsíčník Zpravodaj za velmi svízených podmínek. Byl lektorem exilových nakladatelství 68 Publishers v Torontu a Konfrontace v Curychu. Spisovatel.

JUDr. O. Černý (Řád TGM III.třídy, 1999, Gratias agit, 2003, stříbrná medaile KU a pamětní medaile předsednictva vlády), *1926, emigroval až při druhém pokusu v roce 1949. V uprchlickém táboře Valka se stal starostou tamější sokolské jednoty. Jeden ze zakladatelů SVÚ v USA. Od roku 1965 ve Švýcarsku, kde se od začátku se zapojil do práce krajské komunity (Beseda Slovan Ženeva, Svaz spolků). Inicioval spolu s I. Dubovickým pravidelná setkání krajanů z celého světa s představiteli našich nejvyšších orgánů při Týdnu zahraničních Čechů (1998, 2000, 2003, 2006). Poradce Stálé komise Senátu PČR pro krajany a zahraniční člen konzultativní rady Senátu, spolupracuje s Odborem kulturních a krajských vztahů MZV ČR.

akad. arch. P. Stránský (Gratias agit, 2003) založil 1993 spolek *Saving our Heritage*, který se věnuje záchraně vzácných stavebních památek v ČR. Opravován je kostel sv.Václava v Deštné-Dubé na Litoměřicku a restaurovány již byly malby v kostele Sv.Jakuba v Libiši a v kostele Navštívení P. Marie v Dobrši u Strakoníc.

Při výčtu osobností, kteří rozšiřovali dobré jméno a známost našich republik v zahraničí nesmíme zapomenout na naše *sportovce*. Asi nejznámějšími mezi nimi byli *tenisté*; zejména **Martina Hingis** (zvítězila 3x za sebou na Australian Open, 1x ve Wimbledon, 1x na US Open a 2x na turnaji Masters, vše hlavně 1997 - 1999. Vedle toho řada titulů ve dvouhře, 1997 - 2001 byla 209 týdnů nepřetržitě č.1 světového tenisu) a **Jakub Hlášek** (člen a později coach švýcarského Davis-cupového družstva, řada vítězství na světových turnajích, nejlepší umístění ve světovém žebříčku 7. místo v singlu (1989) a 4. místo ve dvouhře. Světových úspěchů v *plážovém volejbalu* dosahovali **bratři Paul a Martin Lacigové**, kteří přišli se svými rodiči do Švýcarska v roce 1968. Během své kariéry se stali 3x mistry Evropy, 1x vicemistry světa a získali 2x čestná umístění na olympiádách. **Veslař René Líbal**, 13tinásobný mistr Československa, stříbrná medaile na mistrovství světa v Kopenhagen (1963), 2x bronzová medaile na mistrovství světa v Poznani a Maconu, trenér národních mužstev ČSR, Alžírsko a Švýcarsko. Jako člen předsednictva švýcarské veslařské federace se zasloužil o vytvoření a umístění *sochy Emila Zátopka* před olympijským museem v Lausanne (odhalena 2004).

Samostatnou kapitolu naší exilové obce tvoří umělci, jejichž podrobnější výčet by přesáhl rozsah této informace. V první řadě to jsou **spisovatelé**, jejichž přirozeným problémem je řeč, kterou mohou oslovit čtenářskou obec. Rozsah tohoto referátu mne nutí omezit se pouze na jména (abecedně) a hlavní tvorbu. Jsou to:

Irena Brežná-Geerk, *26. 02. 1950 v Bratislavě, píše slovensky i německy, řada literárních cen. Z díla *Slowakische Fragmente oder So kam ich unter die Schweizer* (1987), *Psoriáza, moja láska* (1989), *Karibischer Ball* (1991), *Die Wölfinnen von Sernowodsk (aus Tschetchenien)*, *Tekutý fetiš, Na slepačích křidlech* (2007).

Viola Fischerová, *1935 v Brně, Lyrikpreis města Drážďany, vydala 8 sbírek poezie, např. *Babí hodina* (1994), *Nyní* (2006), *Matečná samota, Zádušní básně za Pavla Buchsu, Odrostlá blízkost*

Václav Hokův, 1932 - 1986, sbírky *Masopustní nokturno, Čínská zeď, posmrtně v Praze* *Lebka k líbání a jiné.*

Petr Chudožilov, *1943 v Prostějově, česky: *Kapři v kvetoucích trnkách* (1969), *Boj o fusekli* (1996), *Balada o Bobíkovi* (1998), *Kulturní šok* (2000) a německy: *Auf dem Walfisch* (1991), *Die Reise in den Sternenhimmel* (1992), *Zu viele Engel* (1994), *Charlotte von Huglfing* (1996), *Als Julia die Fledermaus fand* (1998), *Das Wunder von Jasina* (1999)

Blanka Kubešová-Kubiasová, *1944 v Praze. Řada 1.míst v různých soutěžích. Spoluautorka řady sborníků. Z díla *Romance pro Žoržinu, Deník Leošky Kutheilové, Kočičí dlažba, Horror Hill...jako zrnko písku, Perlový svět, Žabky na vodě, Vltavěnka, Kolja..to neznáte mého psa.*

Jaroslav Marek Vejvoda, *1940, vizepresident mezinárodního PEN-klubu. Pamětní medaile a cena Egona Hostovského, literární vyznamenání města Curych 1983 . Scénáře a spolupráce na filmech *B.Šafaříka Chladný ráj a Psi dostihy*. Z díla: *Pomsta pozdních partyzánů a jiné poválečné tragedie, Dobročinný bazar, Plující andělé, Jezdci noci, Zelené víno, Ptáci, Osel aneb Splynutí, Provdaná nevěsta.*

Karel Michal, *1932 v Praze, †1984 v Basileji. Vlastním jménem Pavel Buchsa. Z díla: *Bubáci pro všední den (Bílá paní byla zfilmována), Krok stranou, Čest a sláva (zfilmováno), Gypsová dáma, Tak to na tom světě chodí, My občané mělstí, Rodný kraj.*

Olga Neveršilová, *1934, žije v Bernu, literárněvědné studie a básně, uveřejňované v časopisech *Plamen, Sešity a Tvář*. Sbírký mj. *Vzápětí, Kamenné chůvy, Časomísta.*

Jaroslav Strnad, *1918 Vysoké Mýto, †2000 Obstalden CH. Vězněn v koncentračním táboře Dachau, emigrace 1950. Pracoval 15 let jako redaktor rozhlasu Svobodná Evropa, od 1956 redigoval měsíčník *Zpravodaj*. Byl lektorem exilových nakladatelství 68 Publishers v Torontu a Konfrontace v Curychu. Z jeho tvorby: *Pohádky (ilustrace Lucie Radová), román Job (ilustrace Lucie Radová), Prohry, Cesta do Damašku, Zrcadlení.*

Dušan Šimko, *1945 v Košicích, spisovatel, docent na basilejské universitě, filmový scenarista a publicista. Do roku 1989 volný spolupracovník švýcarského radia (DRS 2) a radia Svobodná Evropa. Z díla: *Maratón Juana Zabalu, Japonský diván, VI.prápor (také scénář k filmu), Esterházyho lokaj, Exil in Basel (rozhovory s čs. basilejskými emigranty).*

Vedle spisovatelů je nutno se zmínit také o výtvarných umělcích. I zde je nutno se omezit pouze na abecední výčet.

Aleš Jiránek, *1946, malíř, Ženeva. Byl pověřen kreslířsky zachycovat zajímavá městečka a vesnice v kantonu pro dokumentační účely. Výstavy po celém světě - Ženeva, Curych, Praha, Paříž, Amsterdam, Londýn, Benátky, New York. V současné době připravuje 2 knížky, a to *Praha stověžatá* (hlavně kostelní věže ve spojení s orloji) a potom *Pražská opevnění* (hlavně Pražský hrad).

Pavel Krbálek, *1928, sochař. Práce s kovem se stala určujícím prvkem v jeho umělecké tvorbě. Usadil se v Lucernu, kde se zasadil o založení Klubu přátel Praha - Lucern. Kovové plastiky, ale i šperky, k železu se přidávají i drahé kovy. Nejznámějším jeho dílem je monumentální plastika Niké 89, se kterou získal první cenu v prestižní sochařské soutěži v Japonsku (tam také originál, repliky jsou vystaveny v Lucernu a v Chotkových sadech).

Jan Kristofori, *1931, †2004, malíř, grafik a sochař. Odsouzen v padesátých letech na 10 let nucených prací. Emigrace do Norska, později se usadil ve Švýcarsku. Proslavil se především jako ilustrátor nejznámějších děl Alexandra Solženicyna a Franze Kafky. Výstavy ve Skandinávii a v mnoha světových galeriích. Národní galerie v Oslu ho zařadila do lexikonu umělců.

Čeněk Pražák, *1914 v Praze, †1996 Laufen. Malíř, ilustrátor a grafik, žák prof. Frant. Bradáče a prof. Frant. Tichého. Vystavoval nejen ve Švýcarsku, ale po celém světě. Znamé byly jeho grafické listy (např. J. S. Bach, J. E. Purkyně, I. P. Pavlov). I literárně činný (detektivní pohádka Zmizení hradu Karlštejna).

Lucie Radová, *1931 v Jičíně, malířka a ilustrátorka. Proslula ilustracemi pro české vydání Solženicynova Souostroví Gulag (spolu s J. Kristoforim) a pro knihy J. Strnada „Prohry“ a „Job“. Je autorkou mnoha vánočních přání pro SVU.

Zdeněk Roudnický, *1932 v Libkovicích, žák prof. J. Wagnera a prof. J. Baucha. Žije ve Wettingen u Badenu a pracuje jako svobodný sochař, restaurátor a odborník v odlévání objektů z nejrůznějších materiálů do forem ze silikonového kaučuku (např. odlitek sochy Karla Velikého - dar Švýcarska spolkové republice Německo). Vede kurzy na sochařské škole v Tesinu (Scuola di scultura di Peccia) a od roku 1984 vyučuje na lidové universitě v Curychu. Řada výstav ve Švýcarsku i v cizině.

Vedle výtvarných umělců je nutno zmínit i galerie, které se ale ve švýcarských poměrech nevěnovaly pouze prezentaci výtvarných děl, ale zahrnovaly i další uměleckou tvorbu (hudba, literatura).

Galerie Krause, založil Oskar Krause, *1926 v Nymburce, po únoru 1948 vězněn 5 let. Spolupracoval s rádiem Svobodná Evropa a s různými exilovými spolky. Galerie otevřena 1973 v Pfäffikonu - Curychu. Velkého ohlasu hned na začátku doznala tzv. **Buldozerová výstava**, na které byly prezentovány některé obrazy sovětských umělců, kteří svá nekonformní díla (protest proti soc. realismu) vystavili na volném prostranství a která byla doslova převálcována buldozery a jeichž část se podařilo zachránit a propašovat do zahraničí. Galerie představila švýcarské veřejnosti na 200 umělců a umělkyní (Jan Kristofori, Jan Koblasa, Jiří Kolář, Karel Trinkewitz, Lucie Radová, Oskar Rubin, Lecoque atd.). Vedle výtvarných děl pořádala galerie večery s nejrůznějšími umělci, jmenujme alespoň R. Kubelíka, A. Solženicyna, Josefa Škvoreckého, Viktora Fischla, Otu Ulče, Jožku Pejskara a další. Ve své galerii také zastupoval pro Švýcarsko různá prominentní exilová nakladatelství jako Konfrontaci, Index, 68 Publishers 68.

Haus am Bach, Máša Exnarová. Pořádá každoročně 3 - 4 výstavy, koncerty a čtení pro švýcarskou i českou a slovenskou veřejnost. Během této doby se u ní vystřídali hudebníci

Tomáš Víšek, Petr Volný, Stanislav Begunia (všichni klavír), studenti pražské konservatoře (violoncello, ze třídy prof. R. Strašrybkové) a řada jiných. Z výtvarníků uveďme Lucii Radovou, Adalberta Josefa Michala (posmrtná výstava), Lutobora Hlavsů nebo Vladimíra Kaderu, ze spisovatelů pak Martu Lachovou a Benjamina Kurase.

z.bidlo@sunrise.ch